
تفسیر نمونه جلد ۶ صفحه ۱۶۹

آیه ۴۰ - ۴۱

آیه و ترجمه

ان الذین کذبوا بآیتنا و استکبروا عنها لا تفتح لهم ابواب السماء و لا یدخلون الجنة حتی یلج الجمل فی سم الخیاط و کذلک نجزی المجرمین ۴۰
لهم من جهنم مهاده و من فوقهم غواش و کذلک نجزی الظلمین ۴۱
ترجمه :

۴۰ - آنها که آیات ما را تکذیب کردند و در برابر آن تکبر ورزیدند درهای آسمان برویشان گشوده نمی شود و (هیچگاه) داخل بهشت نمی شوند مگر اینکه شتر از سوراخ سوزن خیاطی بگذرد! (یعنی بهیچوجه امکان ندارد) اینچنین گنهکاران را جزا می دهیم.
۴۱ - برای آنها بسترهایی از (آتش) دوزخ و روی آنها پوششهایی (از آن) است و اینچنین ظالمان را جزا می دهیم.

تفسیر :

بار دیگر قرآن به سراغ سرنوشت افراد متکبر و لجوج یعنی آنها که زیر بار آیات پروردگار نمی روند و در برابر حق تسلیم نیستند رفته می گوید: کسانی که آیات ما را تکذیب کنند و در برابر آن تکبر ورزند درهای آسمان به روی آنان گشوده نمی شود (ان الذین کذبوا بآیتنا و استکبروا عنها لا تفتح لهم ابواب السماء).

در حدیثی از امام باقر (علیه السلام) چنین می خوانیم: اما المؤمنون فترفع اعمالهم و ارواحهم الی السماء فتفتح لهم ابوابها و اما الکافر فیصعد بعمله و روحه

تفسیر نمونه جلد ۶ صفحه ۱۷۰

حتی اذا بلغ الی السماء نادى مناد اهبطوا به الی سجین: «اما مؤمنان، اعمال و ارواحشان به سوی آسمانها برده می شود و درهای آسمان به روی آنها گشوده خواهد شد، اما کافر روح و عملش را بالا می برند تا به آسمان برسد در این هنگام

کسی صدا می‌زند آن را به سوی سجین (دوزخ) پائین ببرید.
به همین مضمون روایاتی نیز از پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) در تفسیر طبری و سایر تفاسیر در ذیل آیه مورد بحث نقل شده است.
ممکن است منظور از آسمان در اینجا معنی ظاهر آن باشد، و نیز ممکن است کنایه از مقام قرب خدا بوده باشد همانطور که در آیه ۹ سوره فاطمی خوانیم:
إليه يصعد الكلم الطيب و العمل الصالح يرفعه: «سخنان پاکیزه به سوی او بالا می‌روند و عمل صالح را ترفیع می‌دهد».

سپس اضافه می‌کند: «آنها وارد بهشت نخواهند شد، تا زمانی که شتر از سوراخ سوزن بگذرد!» (و لا يدخلون الجنة حتی يلج الجمل فی سم الخياط).
این تعبیر کنایه لطیفی از محال بودن این امر است، در واقع برای اینکه عدم امکان دخول این افراد در بهشت به صورت یک مساله حسی درآید، این مثال انتخاب شده است، تا همانطور که هیچکس تردید ندارد که ممکن نیست شتر با آن جثه بزرگش از سوراخ باریک سوزن عبور کند، همینطور مسلم بدانند راهی برای ورود افراد بی‌ایمان متکبر در بهشت مطلقاً موجود نیست!
جمل در لغت به معنی شتری است که تازه دندان برآورده، ولی یکی از معانی جمل طنابهای محکمی که کشتی‌ها را با آن مهار می‌کنند، نیز می‌باشد و از آنجا که طناب و سوزن تناسب بیشتری با هم دارند، بعضی این معنی را در تفسیر

تفسیر نمونه جلد ۶ صفحه ۱۷۱

آیه بهتر دانسته‌اند، ولی بیشتر مفسران اسلامی معنی اول را ترجیح داده‌اند، و حق با آنها است زیرا:
اولا - در روایات پیشوایان اسلام نیز تعبیراتی دیده می‌شود که با تفسیر اول متناسب است.

ثانیا - نظیر این تفسیر در باره ثروتمندان (خودخواه و متکبر) نیز در انجیل دیده، در انجیل لوقا باب ۱۸ جمله ۲۴ و ۲۵ چنین می‌خوانیم که عیسی فرمود:
چه بسیار مشکل است کسانی را که صاحبان دولتند درآمدن در ملکوت خدا، زیرا آسانتر است شتر را که در چشمه سوزن درآید از اینکه صاحب دولتی در ملکوت خدا داخل شود.

حداقل از این جمله چنین استفاده می‌شود که این کنایه، از قدیم در میان اقوام

معمول بوده است.

هم امروز نیز در میان ما این ضرب المثل درباره افرادی که گاهی زیاد سختگیرند و گاهی بسیار آسان می گیرند رائج است، می گویند فلانکس گاهی از دروازه وارد نمی شود، ولی گاهی از چشمه سوزن عبور می کند.

ثالثا - با توجه به اینکه کلمه جمل بیشتر در معنی اول به کار می رود و استعمال این کلمه در معنی طناب ضخیم بسیار کم است تفسیر اول مناسبتر به نظر می رسد.

در پایان آیه برای تاکید و توضیح بیشتر اضافه می کند، این چنین گنهکاران را کیفر می دهیم (و کذلک نجزی المجرمین).

در آیه بعد، به قسمتی دیگر از مجازات دردناک آنها اشاره کرده می گوید: برای این گونه افراد، بسترهائی از جهنم و آتش سوزان است و روی آنها پوششهایی

تفسیر نمونه جلد ۶ صفحه ۱۷۲

از همان آتش سوزان قرار دارد (لهم من جهنم مهاده و من فوقهم غواش) و باز برای تاکید اضافه می کند این چنین ظالمان و ستمگران را کیفر می دهیم (و کذلک نجزی الظالمین).

جالب اینکه گاهی از آنها به عنوان «مجرم» و گاهی «ظالم» و گاهی «تکذیب کننده آیات پروردگار» و گاهی «متکبر» تعبیر می کند که همه آنها در واقع به یک حقیقت بر می گردد.